

הלבנון
סוף סוף: הפיכה

ההפיכה הצבאית הלבנונית היתה מיוחדת במינה: כל מפלגה התגאתה כי היא שהביאה אותה, וכל העיתונים ניבאו או תבעו אותה כאשר באה, לא הפתיעה כמעט איש. אם היתה הפתעה כלשהי היתה זו על הזמן הרב שעבר עד שבאה.

למעשה קשה לקרוא למאורע שהתרחש בבירות הפיכה צבאית. רק לאחר שהמושג הפך אופנה במרחב, דבק גם לפעולת הצבא הלבנוני. זה שנים שמפלגות האופוזיציה מאר שימות את השלטון בשחיתות וברקבון, מבלי שהממשלה תטרח להשיב כלל. לכל אדם בעל הגיון היה ברור שמשטר הבנוי על כחנות ומשפחות מוכרח להיות משטר של התעשרות על חשבון הכלל, חלוקת עמדות ומקור רות הכנסה לפי מפתח משפחתי ועדתי.

לפי אותו הגיון היה ברור גם כי כל הקועות האופוזיציה לא נבעו מתוך דאגה לטובת הכלל וסלידה מפני שחיתות אלא משום שלא היתה שותפת לעסק הגדול. כאשר אישים ידועים מסוימים הצטרפו ל"שורות האופוזיציה" (בעיקר מפני שהממשלה לא ידעה להציע להם משהו שיספקם) נראה סיכויים כלשהם להחלפת השלטון. אך הם היו קלושים ביותר: משפחות אל-חורי ואל-סולח, בשותפות עם עוד כמה משפחות גדורות, שלטו שליטה מוחלטת על המנגנון המדיני של הלבנון, החל בנשיאות ובית-הנבחרים וכלה בפקידות הנמוכה.

הקפטן עדה בדרגה. כאשר ביצע חוסר נא אליזעים את ההפיכה הצבאית הראשונה בסוריה, נשמע לראשונה הרעיון כי גם הלבנון זקוק למשהו מעין זה. מאז, חדלו הלבנונים, בהדרגה, לדבר על שינויים תחוקתיים, החלו רואים בהפיכה צבאית את המוצא היחיד מן הסבך. אלא שהאיש שעמד בראש הצבא לא היה מאלה המסוגלים לבצע הפיכה כזו. גם הצבא שעמד תחת פיקודו של הגנרל פואד שהאב לא היה צבא של ממש.

שורותיו לא מנו יותר מ-5000 חיילים אשר רק לחלק קטן ביותר מהם היה ניסיון קרבי קלוש מפעולות בגליל הישראלי. קציניו היו גבוהים הם בעיקרם חניכי האקדמיות הצבאיות הצרפתיות, או בוגרי המיכללה הצבאית הסורית בדמשק. בין הראשונים נמנה פואד שהאב עצמו, בן לאחת המשפחות הגדולות ביותר בלבנון.

לפני מאה שנה היתה משפחת שהאב הנוצרי-רית'מארוניטית בעלת השלטון בלבנון. אולם צאצאה הנוכחי לא התעניין ביותר בשררה מדינית. הוא העדיף את הצבא, וכנס לאקדמיה הצבאית סאן-סיר הצרפתית, הגיע לדרגת קפטן בצבא הלבנוני המנדטורי. כאשר קיבלה הלבנון את עצמאותה עמדה לקפטן פואד זכות המשפחה, הוא הפך, תוך שמונה שנים,

לגנרל, מפקד עליון של צבא הרפובליקה הלבנונית.

הגנרל אינו מוסוגל. בתחילת השבוע שעבר הכריזו מנהיגי האופוזיציה בלבנון על שביתת-מחאה כללית נגד הממשלה. בראשונה לא ידע הגנרל שהאב כי צעד זה יאלץ אותו להתערב סוף סוף בעניינים המדיניים. משחרתה השביתה בת 48 שעות ומנהיגי האופוזיציה יקראו לשובתים לשוב לעבודתם, סרכו אלה להשמע להוראות.

בעיניהם לא היו סיסמות האופוזיציה נגד שחיתות ורקבון סתם סיסמות. בארץ קטנה ודלת-אוצרות בלבנון כל התערבות מופלגת נעשית על חשבונם הישיר של מאות אנשים. לכן בראותם, כי אמנם החליטה שביתתם, לא

פטרותו. כך בוצעה ההפיכה הצבאית הלבנונית הראשונה.

האופוזיציה צהלה ושמחה: עתה יפרכ בית-הנבחרים, תיערונה בחירות חדשות, היא תבוא סוף סוף אל הנחלה. אך לשהאב היו דעות אחרות: הוא לא רצה להתערב יתר על המדה בעניינים מדיניים; כל מה שהוא מוכן להבטיח הרי זה בחירת נשיא חדש במקום אל-חורי. פיזור בית-הנבחרים הוא דבר גדוי מדי — הוא ישאירו להחלטת הנשיא החדש גם חידוש שביתת האופוזיציה לא יכלה להיניע מעמדה זו.

יתר עם זאת חזר הגנרל והגיש כי אין לו כל כוונות להתערב בעניינים המדיניים של הלבנון. בניגוד להכרזה הדומה של הגנרל

האהוב הופיע בחייו. אבו-חליל נעים (הראוב הלבנוני) נהנה להחזיק בלבנון לפני חלוניו הריק. שני החלונות הסמוכים תפושים עליידי שישאקלי הסורי ונגיב המצרי. הציור הלבנוני מסמל את הלך הרוח שקדם להפיכת שהאב ותבע את התערבות הצבא.

נגיב המצרי, האמינו הלבנונים לדברי רונדו החדש. לא מפני שחשבו כי באמת לא רצה להתערב, אלא משום שידעו כי הגנרל פואד שהאב אינו אדם המסוגל להתערב ולפעול בעניינים אלה.

מצרים

פנטזיה מול ריפורמה

מן הרגע בו הופיעו פקידי הממשלה בי מרכיבים האזרחיים עם טפסי הרישום, הודיעו

אבו השובתים להפסיקה מבלי להשיג כל תור צאות.

או קרא הנשיא בישארא אל-חורי למפקד הצבא, תבע ממנו לחסל את השביתה אפילו יצטרך להשתמש בכוח. אך שהאב לא אהב הפיכה צבאית. לעומת זאת יום דבר פחות נועז ושיגרת: להענות למאמרים הראשיים שתבעו הפיכה צבאית. זאת הודיע לנשיא אל-חורי. הלה מיהר להגיש את התי

" בשבועון הבידורי אל-ציאד.

בעלי האחוות כי יתנגדו בכל כוחם להפקעת קרקעותיהם. הפיצויים שהממשלה הביטיחה לשלם להם משך תקופה של 30 שנה לא הרגיעו אותם: "אין אנו זקוקים לכסף, איננו רוצים למכור את אדמותינו!"

במצרים העילית, באזור צעיד, הידוע בשל פראות אנשיו, גירש בעל אחוות את הפקיד שבא לבצע את רישום קרקעותיו, ירה באקדחו בקצין המשטרה שנלווה אליו. בקצה השני של המדינה — במצרים התחתית, באזור הדלתה העשיר, הופיע בעל אחוות שני בראש פרשים בדואים מבני שבטו בעיר המחוז מיניה. הפנטזיה הרכובה דהרה למשך רד המחוז תוך הפלפת כדורים ואיומים על "הכלבים הקומוניסטים!"

ההצדקה, שמצאה את דרכה גם לדפי העיתונים, היתה פשוטה ועסופה מעטה של הגיון: הפלאחים התרגלו משך דורות לעבוד לפי הוראות, לא ידעו כיצד לנצל אדמות באופן עצמאי. גם שיווק התוצרת — בעיקר הכותנה — אינו דבר קל-ביצוע, דורש התימצאות במסחר, ידיעה מינימלית בקריאה וכתיבה, ניהול חשבונות.

דוגמה סורית. בקאהיר לא התעכבה ממשלת נגיב על ההגיון או חוסר ההגיון בהנמקות אלה, חרף שנאת העשירים, הבין וי כי משטרו תלוי בתמיכת ההמונים המזוינים: טים: ביצוע הריפורמה האגררית הוא הדבר הרציני האחד המסוגל לגרום כי המוני גינם אלה יאמינו בכנותו — וחשוב מזה — ביכולתו.

עם התגלות ההתנגדות הראשונה, הקים מוחמד נגיב בתידין צבאיים מיוחדים לשיי פוט במקרים אלה, נתן להם סמכות בלתי מוגבלת. לא היה זה צעד-שווא: לפני חודש אחד בלבד דן בתידין דומה את מארגן ההתפרצות במפעלי כפר אל-דוואר (העולם הזה 773) למוות.

אולם לא תהיה זאת מלאכה קלה לנגיב ולבתי-הדין הצבאיים: מידה רבה של כוח נש-ארה בידי בעלי האחוות, מושכות רבים של שלטון עודם מרוכזים בידי בני מעמדם. לא תמיד יהיה גם צורך להשתמש באקדחים ובכידואים דוהרים למנוע את ביצוע החוק. יהיה די אם הפקיד האחראי ירשום כי האחור זה הגדולה אינה רכוש איש אחד, כי אם מחולקת בין בני משפחה קרובים או רחוקים. ולא זה בלבד: בין קציניו של נגיב עצמו נמצא מספר לא קטן של בני אותן משפחות אמורות, עם כל היותם מהפכנים טובים ומתקדמים, הם לא יראו בעין יפה את המעטת רכוש משפחתם. הם לא ינקטו בתכסיסים ביוזרקותיים: בפניהם עומדת הדוגמה הסורי, שהחליפה רודן צבאי אחד ברודן שני ואחריו שלישי — כל אחד מהם מתוך שררות הצבא. זוהי סכנה, לנגיב ותכניתו, שכל אדם במצרים מכיר בה אך אינו מרבה לדבר עליה.

תשבץ 134

(ערוך על-פי מתכונת הכתיב העברי המלא)

מאונך: 2 — בתגובה לגילוי החמורים הכריז לוי אשכול — "לא תחסום שור בדישו"; 8 שם למאמר; 10 — בא במריבה גדולה עם שרת בקשר לסמכויות המלחה והמגבית בארצות-הברית; 13 עומד לשאת אשה; 14 — נהר בארץ שלטונו של מאלאך; 15 אילן... — אילן שאינו מניב פירות; 16 — תולעת הארג; 17 — מוט שמניחים אותו על הכתפיים ותולים מעליו צדיו משאות; 18 הגיע במים ל-100 מעלות צלזיוס; 20 "ה..."; 21 — ספר איטלקי ידוע לילדים של דיאמי ציס; 21 — רחובות ה...; לאורי צבי גרינברג; 23 "כי חסד חפצתי ולא..."; 25 — הסוחר נותן דבר זה לאחר עמידה על המקו; 27 אינו קשה; 29 מול; 30 כינוי מליצי לקורת עץ (נמצא בלשון רבים בשירו של ביאליק בעיר ההריגה); 32 — התקדמות; 34 "קול קורא, במדבר פנו דרך ה', ישור בערבת... לאלוהינו" (ישעיהו); 35 — הסביר את הסיבות; 36 קטנה שבעדר; 37 עוף טורף; 39 כוזה היה ראובן לאברהם; 40 משה... עמרם; 41 מתת; 42 "כל... הילוד גוארה תשליכוהו"; 43 כ... ה' דבר"; 44 חי פחדן; 45 בור — מכשול.

			7		6	5	4		3	2	1	
12			11				10			9		8
			15						14			13
							17			16		
		22							20		19	18
										23		
									29		28	27
			31									32
							34					
										35		
			41				40				39	38
												42
							44					
												45

הודעה לפותרים

מערכת העולם הזה מבקשת את כל הפותרים לציין על מעטפות פתרונותיהם את ההערה "פתרון תשבץ" כדי להבטיח טיפול יעיל יותר מצד מזכירות העיתון בפתרונות המגיעים אליה. הפותרים הזוכים בפרסי ספרים יכולים לקבלם במזכירות המערכת או אם יודיעו על כך, לבתי-הם, לפי כתובותיהם.